

Slabo poslovanje lesnopredelovalnih podjetij v Rusiji

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 02.02.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0006>)

Podjetja zahodnih držav so se takoj po ruski invaziji na Ukrajino začela dogovarjati o prodaji premoženja v lesnopredelovalni industriji v Rusiji. Razlogi za to so bili tako politični kot ekonomski. Zaradi sankcij, je veliko lesnopredelovalnih obratov v Rusiji, ki so svoje proizvode dobavljali na zahodne trge, ostalo brez prodaje. Hkrati so se izrazito povišali stroški izvoza izdelkov v Azijo, glavni vzrok za to je prenehanje sodelovanja z največjimi ruskimi prevozniki kontejnerjev; Azija je bila namreč glavni izvozni trg za rusko žagarsko industrijo in industrijo celuloze. Kljub temu bo več lesnopredelovalnih podjetij v Rusiji v prihodnje najverjetneje vzpostavilo tesnejše sodelovanje z Azijo,

predvsem s Kitajsko. Drugi ciljni trgi Rusije so še Indija, Bližnji vzhod in jugovzhodna Azija.

Umik tujih podjetij iz Rusije lahko v prihodnje privede do pomanjkanja oskrbe z nekaterimi lesnimi izdelki v Rusiji, kar pa bo sčasoma verjetno nadomestila domača proizvodnja. Strokovnjaki pa napovedujejo, da bo kakovost domačih izdelkov nekoliko nižja, predvsem zaradi zaustavljene dobavne verige potrošnega materiala in ostalih surovin iz Zahoda.

Med lesnopredelovalnimi podjetji, ki so se ali pa se še bodo umaknile iz Rusije, je po obsegu proizvodnje vodilna švedska IKEA. Podjetje ima v lasti tri tovarne v Rusiji s skupno proizvodno zmogljivostjo 500.000 m³ s folijo prevlečenih ivernih plošč, 25 milijonov m² ivernih plošč, 190.000 m³ žaganega lesa, 50.000 ton lesnih peletov in 25.000 kosov pohištva na leto. Prodaja tovarn bo najverjetneje izvršena v prvem četrtletju leta 2023, kupec pa zaenkrat uradno še ni znan.

Finska družba Metsä Group je poleti leta 2022 zaustavila obratovanje žage Metsä Svir, ki je imela letno proizvodno zmogljivost 280.000 m³ žaganega lesa in 150.000 m³ lesnih sekancev. Stora Enso je ruskemu vodstvu prodala žagarska obrata Setново in Setles s skupno proizvodno zmogljivostjo 350.000 m³ žaganega lesa in 65.000 ton lesnih peletov na leto. Stora Enso je sicer v Rusiji zaposlovala približno 1.100 ljudi, prodaja izdelkov v Rusiji pa je predstavljala okoli 3 % skupne prodaje te družbe. Ob koncu leta 2022 je avstrijski Mayr-Melnhof Holz ruski družbi Aspek-Les prodal obrat MM-Efimovsky z letno kapaciteto 380.000 m³ žaganega lesa in peletarno z letno zmogljivostjo 58.000 ton peletov. S prodajo podjetja se tako končujejo dejavnosti v Rusiji, ki jih je MM Holz začel leta 2008.

V industriji celuloze in papirja so lani veliki proizvajalci embalaže iz Zahoda zapustili ruski trg. Med njimi je švicarsko-švedsko podjetje Tetra Pak, finska Stora Enso in Huhtamaki, norveški Elopak in avstrijski Mondi. Umik iz Rusije je napovedala tudi irska družba Smurfit Kappa Group.

Poleg tujih podjetij, imajo težave s poslovanjem tudi domača ruska lesnopredelovalna podjetja; ULK Group, največje žagarsko podjetje na severozahodu Rusije bo zaradi težav pri prodaji zaustavilo vse obrate za proizvodnjo lesnih peletov. Letna proizvodnja peletov tega podjetja sicer znaša 300.000 ton. Z zaustavitvijo že nekaterih obratov, je družba v januarju odpustila okoli 1.500 ljudi. ULK Group v letu 2023 načrtuje tudi zmanjšanje proizvodnje žaganega lesa za okoli 600.000 m³. Prav tako je družba ustavila postopek gradnje nove žage s proizvodno zmogljivostjo 1 milijon m³ žaganega lesa na leto, saj so evropska podjetja zavrnila dobavo opreme in strojev za izgradnjo in vrnila vsa predplačila.

Po poročanju tujih medijev, se domača ruska lesnopredelovalna podjetja težko spoprijemajo z novimi izzivi, predvsem na področju zunanje trgovine in finančnih omejitev. Precejšnje število lesnopredelovalnih podjetij še vedno ni našlo novih dobaviteljev in rešitev za svoje logistične težave. Po statističnih podatkih tujih agencij, je bila povprečna izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti ruskih lesnopredelovanih podjetij ob koncu leta 2022 le 30–40 %. Tudi avstrijski HS Timber Group je do nadaljnjega zaustavil vse tekoče investicijske projekte v Rusiji.

Preglednica 1: Tuja podjetja, ki načrtujejo prodajo ali so že prodala svoje premoženje v lesnopredelovalni industriji v Rusiji

Obrat	Lastnik	Država	Obseg proizvodnje v 2021	Status
Ilim Group (5 obratov)	International Paper, lastnik 50-odstotnega deleža ruskega podjetja Ilim Group	ZDA	• 2,2 mio t celuloze • 1 mio t lesene embalaže • 297.000 t papirja • 282 mio m² valovite lepenke	Napovedali namero o prodaji deleža.
Ikea (3 obrati)	IKEA	Švedska	• 190.000 m³ žaganega lesa • 50.000 t peletov • 25.000 kosov pohištva • 500.000 m³ s folijo prevlečenih ivernih plošč • 25 mio m² ivernih plošč	Proizvodnja je zaustavljena.
MM-Efimovsky	Mayr-Melnhof Holz	Avstrija	• 380.000 m³ žaganega lesa • 58.000 t peletov	Prodano.
Metsä Svir	Metsä Group	Finska	• 280.000 m³ žaganega lesa • 150.000 m³ sekancev	Proizvodnja je zaustavljena.
Mondi Syktyvkarsky LPK	Mondi	Avstrija	• 1,1 mio t papirja in kartona ter celuloze	Napovedali namero o prodaji.
Mondi (3 obrati)	Mondi	Avstrija	Proizvodnja valovite lepenke.	Dogovor o prodaji čaka na odobritev vlade.
Svetogorsk papirnica	Sylvamo	ZDA	• 700.000 t papirja in kartona	Prodano.
Smurfit Kappa Rus (3 obrati)	Smurfit Kappa Group	Irska	• 40 mio m² embalaže • 220 mio m² valovite lepenke	Proizvodnja je zaustavljena.
Stora Enso (6 obratov)	Stora Enso	Finska	• 350.000 m³ žaganega lesa • 65.000 t peletov • 395 mio m² valovite lepenke	Prodano.
Tetra Pak	Tetra Pak	Švica, Švedska	• 7,2 milijard enot embalaže	Prodano.
Huhtamaki CIS	Huhtamaki	Finska	Proizvodnja lesene embalaže.	Prodano.
Elopak	Elopak	Norveška	• 1,6 milijard enot embalaže	Prodano.

Po poročanju tujih medijev, je prodaja premoženja tujih investitorjev v Rusiji težavna, še posebej za velika podjetja. Prodajo mora odobriti vladna komisija za nadzor tujih naložb v Rusiji. V skladu z zahtevo ruskega Ministrstva za finance z dne 22. decembra 2022, se prodaja lahko izvrši le z najmanj 50 % znižano ceno. Po poročanju medijev, več tujih podjetij zaradi težavnega postopka prodaje premoženja ni uspelo prodati svojega premoženja in zato nadaljujejo s poslovanjem.

Verjetno zaradi različnih razlogov, določeni obrati tujih podjetij še vedno nemoteno obratujejo v Rusiji; med njimi je avstrijski Kronospan, ki ima v lasti pet tovarn v državi z letno proizvodno zmogljivostjo več kot 1 milijon m³ OSB plošč, 2 milijona m³ ivernih plošč in 50.000 m³ laminiranih ivernih plošč. Prav tako še vedno obratuje avstrijsko podjetje Egger, ki s svojimi dvema tovarnami razpolaga s proizvodno kapaciteto 873.000 m³ ivernih plošč, 350.000 m³ MDF plošč, 15 milijonov m² ivernih plošč, 15 milijonov m² laminata in 55 milijonov m² impregniranega papirja. Še vedno obratuje turška tovarna Kastamonu z letno proizvodno kapaciteto 1 milijon m³ lesnih plošč tipa MDF in 35 milijonov m² laminata. Tudi Swiss Krono Group nadaljuje z delovanjem na ruskem trgu in sicer s proizvodnjo lesnih kompozitnih plošč, v skupni letni zmogljivosti 1,2 milijona m³ MDF in ivernih plošč. Družba lida Group še naprej ostaja lastnik 75-odstotnega deleža v ruski družbi Far East RFP Group, ki se ukvarja z gozdarsko proizvodnjo, proizvodnjo žaganega lesa, furnirja ter peletov. Prav tako v Rusiji še naprej normalno obratuje nemško podjetje PERI, ki se ukvarja s proizvodnjo opažnih nosilcev. V Rusiji še naprej posluje avstrijski Hasslacher Norica Timber, ki ima v lasti tovarno Hasslacherles z letno proizvodno zmogljivostjo 49.200 m³ žaganega lesa, več kot 8.000 m³ furnirja, 89.000 m³ lesnih sekancev in 15.000 ton lesnih peletov.

Rusija je konec decembra 2022 podaljšala izjemno visoke carine na izvoz nepredelanega ali grobo predelanega svežega okroglega lesa iglavcev in dragocenih vrst listavcev iz države, in ta ukrep naj bi trajal od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2025. Po poročanju tujih medijev, pa je Rusija kljub ukrepu v zadnjem letu izvozila znatne količine lesa v Turčijo in Kazahstan, od tam naprej pa je les potoval v evropske države.

Prispevek je povzet po časopisu Global Wood Markets Info (GWMI) in tedniku EUWID Wood Products and Panels.